

PE 2019/6 - 1r de febrer 2019

Circular 9:
Reflexió en clau de Província sobre la qüestió territorial i social de Catalunya

Benvolguts companys jesuïtes i amics i amigues en el Senyor:

Fa més d'un any, el dia 11 d'octubre de 2017, vaig dirigir una carta als jesuïtes de la Província intentant fer una valoració ponderada del que estava succeint a Catalunya. En ella animava tots a ser agents de reconciliació, en les seves diferents dimensions i vessants, ajudant a comprendre la complexitat dels esdeveniments i treballant a l'específica missió de la Companyia de Jesús de reconciliar els desavinguts.

Sant Pau afirma que *Déu ens ha reconciliat amb ell per mitjà del Messies i ens va encomanar el ministeri de la reconciliació* (2Co 5, 19). Aquesta reconciliació amb Déu, transcendent i part de la història de la salvació, està cridada a encarnar-se a l'aquí i l'ara de cada societat i de cada època; i, necessàriament, ha de reflectir-se en la capacitat per a la trobada i el diàleg de tots aquells, que ens reconeixem seguidors de l'evangeli del seu Fill, i som cridats a col·laborar amb Ell a la seva missió.

Escriure de nou sobre aquest tema obeeix al fet que s'acosta la data de l'inici del judici pel *Procés* al Tribunal Suprem, i és possible, fins i tot probable, que s'exacerbin de nou els sentiments, les conviccions i les sensibilitats. Hi ha algunes qüestions, com la llarga estada a la presó preventiva dels encausats, entre d'altres, que no han contribuït a suavitzar els ànims i a reduir la crispació. Els problemes, les diferents perspectives i les ferides obertes a la societat segueixen estant aquí de forma més explícita o latent, encara que, en alguns contextos, no s'estigui parlant avui d'aquest problema amb la intensitat i la vehemència d'altres moments. En aquest sentit, un cert tedi i indiferència s'ha pogut instal·lar en una bona part d'Espanya, però la realitat és que aquest tema ens afecta a tots i no hauria de percebre's com una cosa aliena. D'altra banda, molts a Catalunya -on les tensions estan inevitablement més presents- poden tenir la impressió que no s'ha solucionat res, o que s'ha volgut imposar un tancament en fals a la demanda d'independència d'una part de la societat.

En qualsevol cas, hem de continuar treballant per la reconciliació i seguir mesurant les declaracions públiques en una societat que tendeix a la polarització, i absolutitza afirmacions i posicionaments. A la nostra Província hi ha jesuïtes i laics amb sensibilitats, que abasten gairebé tot l'espectre polític, i no hauríem de dubtar que tots tractem de buscar amb honestedat el Regne de Déu i la coherència evangèlica. Aquesta mateixa diversitat és una prova, que cal ser molt humils a l'hora de justificar amb arguments evangèlics una possible posició política o social. Per això, us agraeixo molt la prudència que ha protagonitzat la nostra presència pública i privada en aquests últims mesos, i també que quan hem parlat d'aquest problema ho haguem fet en contextos i formats, que no han fomentat el conflicte o la polarització, sinó la trobada i la reconciliació.

En aquesta línia, al llarg del curs passat hem desenvolupat a la Província algunes experiències de diàleg entre jesuïtes, entre laics, entre laics i jesuïtes... de diferents percepcions i sensibilitats davant la situació de Catalunya. La metodologia utilitzada ens ha ajudat a abordar aquestes qüestions buscant punts de trobada i acollint la posició de l'altre. En aquestes reunions cada u ha tractat "*de ser més prompte a salvar la proposició dels pròxim, que no pas a condemnar-la; i si no la pot salvar, haurà*

d'inquirir com l'entén l'altre, i, si l'entén malament, que el corregeixi amb amor [...] "(EE, 22). Aquestes iniciatives ens han demostrat que el diàleg és possible, quan un no pretén d'entrada convèncer, sinó escoltar i comprendre, pel qual és necessari i útil seguir cuidant espais que ens permetin una conversa profunda i constructiva, que arrenqui del que profundament més ens vincula i uneix.

Certament, en aquesta complexa situació i en totes les moltes fractures del nostre món, tenim l'oportunitat de sentir i acollir la crida a ser instruments de la reconciliació a la qual ens convida l'evangeli, i sobre la qual ha insistit la nostra última Congregació General. Com Companyia de Jesús, la nostra presència en un ampli nombre d'institucions al llarg de la geografia d'Espanya ens permet tenir, en el nostre si, la mateixa pluralitat que existeix a la societat. Però també disposem de les eines humanes, psicològiques i espirituals que ens ajuden a no caure en un silenci respectuós o en una confrontació oberta. Com a Província, hem de seguir prenent consciència de l'enorme pluralitat històrica, cultural, lingüística i identitària que tenim. Això no hauria de ser percebut com una amenaça, sinó com una gran riquesa, i cada u ha de ser profundament respectat pel que fa a la seva identitat o identitats.

Us animo tots a continuar fent esforços per trobar-nos i dialogar des de la diferència i la pluralitat. A les nostres institucions universitàries les convido, a la mesura de les seves possibilitats, a estudiar possibles vies d'avenç a l'àmbit jurídic, econòmic, de les ciències socials o de l'anàlisi política. Els centres fe-cultura-justícia del sector de Pastoral de la Província han definit la cultura de la reconciliació com el seu àmbit de treball conjunt per al curs vinent. Hi ha molts desenvolupaments pendents per dotar de contingut a la reconciliació: les seves condicions prèvies de possibilitat, les actituds personals a treballar en cadascun de nosaltres, la relació que ha de donar-se entre la reconciliació i la cultura de la no-violència i de la pau... no deixeu de compartir amb tots els fruits d'aquest treball i reflexió.

Us segueixo convidant a que siguem molt curosos amb l'ús del llenguatge. Darrerament, termes com "conflicte", "desafiament", "presos polítics", "polítics presos", "patriotisme", "radicalisme", "feixisme", "colpisme", "populisme"...han cobrat carta de ciutadania i s'usen amb la intenció d'aixecar murs i establir fronteres. Tant de bo trobem camins per expressar-nos d'una manera que no susciti, immediatament, una lògica de bons i dolents, una dialèctica d'herois i vilans o de víctimes i victimaris... Els nostres missatges, i molt més en els contextos on el treball ens situa en contacte directe amb persones de diferents sensibilitats, han de contribuir sempre a crear ponts i a generar dinàmiques de comunió.

Encara que, com tots sabem, la qüestió territorial i social a Catalunya no és l'única realitat de la nostra societat necessitada dels efectes sanadors de la reconciliació, sí us convido que aquests dies, a la nostra pregària personal i comunitària, demanem a Déu que ens ajudi a apropar-nos a ella amb la mirada i les actituds de Jesús; i que Ell ens porti sempre a la memòria i al cor el record efectiu, que ens diu que la nostra missió és la de crear una societat més justa, més fraterna i més evangèlica.

Amb tot el meu afecte en el Senyor i la meva pregària, rebeu una salutació molt afectuosa,

Antonio J. España Sánchez, SJ
Provincial d'Espanya